

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๖

โรคกายโรคใจ

โลกของสัตว์ หรือพูดเพราะ ๆ โลกมนุษย์เราทั้งโลกสมมุติอย่างนี้ มองไปที่ไหน มีแต่คนเป็นโรคชนิดต่าง ๆ กันเต็มไปหมด ส่วนยาแม้ยาวนานเดียว หมอแม้คนเดียวที่จะตรวจรักษาโรคไม่มี มนุษย์ทั้งโลกนั้นจะฝากความหมายฝากความหวัง ฝากชีวิตจิตใจ ฝากความพึ่งเป็นพึ่งตายไว้กับใคร ก็เหมือนกับคนตกหรือจมอยู่ในน้ำมหาสมุทรนั้นแหละ ไม่มีเรือมีแพอะไรเข้ามาเป็นที่เกาะที่พึ่งพิง มีแต่จมท่าเดียว คอยลมหายใจจะสิ้นสุดลงเมื่อเวลาหมดกำลังแล้วเท่านั้น

คนเป็นโรคทั่วทั้งแผ่นดิน ไม่ว่าโรคประเภทใด ๆ เต็มไปหมดในบุคคล ถ้ามหาหมอไม่รู้ ถ้ามหาหมารักษาก็ไม่รู้กระทั่งยา อย่าว่าแต่ยาไม่มี ไม่รู้จักกระทั่งยา อย่าว่าแต่หมอไม่มี ไม่รู้จักกระทั่งว่าหมอ เราลองวาดภาพดูซิว่า โลกมนุษย์เรานี้มีค่ามีความหมายอะไรบ้าง ไม่มีเลย รอแต่วันตาย จากความทุกข์ความทรมานจนเต็มที่ได้เต็มฐานถึงกับขั้นทนไม่ได้แล้ว รอเพียงลมหายใจสิ้นสุดลงเท่านั้น การอยู่ก็อยู่ด้วยการทรมานด้วยกันทุกรูปทุกนาม ไม่มีใครจะอยู่ได้เป็นความสงบสุขในทางร่างกายเลย มีแต่โรคภัยชนิดต่าง ๆ เหยียบย่ำทำลาย หาหยูกหายาแม้ชนิดหนึ่งที่จะมาเยียวยารักษา หาหมอแม้คนหนึ่งที่จะมาถามหรือมาตรวจดูอาการเป็นอย่างไรบ้าง ไม่มีเลย

มนุษย์ทั่วโลกก็เป็นมนุษย์ที่ไร้ความหมาย กลายเป็นเรื่องกองเพลิงไปด้วยกันหมด กองเพลิงมีความหมายอะไรบ้าง ไม่มีความหมายอันใดเลย เป็นฟืนเป็นไฟประจำตัวอยู่ตลอดเวลา โรคกับกายมนุษย์กับใจมนุษย์ ทำไมจะไม่เป็นฟืนเป็นไฟเผาผลาญอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายสิ้นลมหายใจ โลกนี้มีความหมายแล้วหรือเมื่อเป็นเช่นนั้น

โลกที่พออยู่ได้ หรือโลกมนุษย์เราที่พออยู่ได้ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็ยังต้องมียามิหมอรักษา แม้จะไม่ใช่ยาที่ทันเหตุทันการณ์ หมอทันสมัยก็ตาม แต่ก็ยังมียาเครื่องบรรเทา อย่างน้อยพอเป็นที่พึ่งพิงหรือเป็นที่เกาะของใจให้ได้รับความอบอุ่นว่าได้รับประทานยา คนใช้นั้นก็ยังมีหวังอยู่บ้าง เพราะยามิทั้งบ้านนอกมีทั้งในเมือง ตามบ้านนอกเขาก็มี เช่นอย่างยาแผนโบราณ นี้ก็เคยใช้รักษาโรคมามากกาลไหน ๆ ยาแผนปัจจุบันนี้เพิ่งเกิดขึ้นมาเมื่อภายหลัง แต่รวมแล้วก็เรียกว่ายา เพื่อเป็นเครื่องเยียวยา

รักษาโรค และเป็นที่ยึดเป็นที่อบอุ่นของคนไข้ที่จะหวังได้หายจากโรคจากภัย เพราะยา และหมอนั้น ๆ นี่ถ้าโรคมียามีหมอรักษาก็ยังมีความหวังและมีหวังหายได้

ที่นี้โรคภายในใจของสัตว์โลก มีอยู่ด้วยกันเต็มไปหมดทุกรูปทุกนามกระทั่งถึง สัตว์เดรัจฉาน โรคอันนี้ไม่เว้นแต่ละราย ๆ ที่จะไม่มี เมื่อปรากฏตัวเป็นรูปเป็นร่างเป็น ภาพเป็นชาติขึ้นมา ก็เท่ากับปรากฏโรคนั้นขึ้นมาพร้อม ๆ กัน เพราะโรคชนิดนี้พาให้ สัตว์เกิด โรคชนิดนี้พาให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน โรคอันนี้พาให้สัตว์ได้เกิดแก่เจ็บ ตายเวียนว้ายอยู่ไม่หยุดไม่ถอย เพราะโรคประเภทนี้

เมื่อไม่มีศาสนาเลยเป็นอย่างไรบ้าง โรคเต็มหัวใจของสัตว์แต่ไม่มียารักษาไม่มี หมอตรวจเลย เช่นนี้เป็นอย่างไร นี่ท่านเรียกว่า โรคสูญญกัมป หาศาสนาไม่มีเลย เมื่อ เป็นเช่นนั้นต้องเดือดร้อนที่สุด เพราะการเยียวยารักษาด้วยยาไม่มี หมอคอยตรวจคอย ดูแลรักษาไม่มี แต่ส่วนของแสงนั้นเป็นเรื่องที่แยกไม่ออกกับโรคประเภทกิเลสตัณหา อาสวะเหล่านี้ จะผลักใสเข้าสู่แต่ของแสงอย่างเดียว ไม่มีทางที่ว่าจะผลักใสเข้าสู่หยุกสู ยาสู่หมอคืออรรถธรรม เพราะกิเลสกับธรรมเป็นข้าศึกกันมาแต่กาลไหน ๆ กิเลสจะมีความยินดีให้สัตว์ทั้งหลายซึ่งอยู่ใต้อำนาจของตน ได้หลุดลอยออกไปจากอำนาจ เพื่อหยุกเพื่อยาเพื่อศานาคืออรรถธรรมอย่างไรได้

ด้วยเหตุนี้การประพฤติปฏิบัติ แม้เราเกิดในท่ามกลางแห่งพระพุทธศาสนา ถึง กับได้มาเป็นนักบวชและปฏิญาณตนว่าเป็นพุทธมามกะ การปฏิบัติอรรถธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคุณงามความดี จึงต้องมีความลำบากฝืนใจอยู่นั้นแล ไม่มากก็น้อยต้องฝืนใจจน ได้ เพราะความฝืนสิ่งที่จะทำให้ฝืนมันขัดขวางอยู่ภายในใจ ต้องแหวกต้องว้ายต้องบุก เบิกสิ่งที่กีดขวางนั้นออก เพื่อการดำเนินในความดีทั้งหลาย ได้มากน้อยตามกำลังความสามารถของตน

หากมีแต่ธรรมล้วน ๆ แล้วจะไม่มีอะไรมาเป็นอุปสรรค จะไม่มีอะไรมาเป็น เครื่องกีดขวาง ไม่มีอะไรมาทำให้เกิดความรู้สึกอ่อนแอท้อแท้เหลวไหลภายในใจแม้แต่น้อยเลย เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเชื้อโรคอันสำคัญ ๆ ที่คอยกัดกินหัวใจ ทั้ง ๆ ที่เกิดอยู่ที่หัวใจก็กัดใจกินใจอยู่นั้นตลอดเวลา เช่นเดียวกับสนิมที่เกิดขึ้นจากเหล็ก แล้วก็กัดเหล็กให้สึกให้กร่อนไปจนกระทั่งเป็นเศษเหล็ก และกลายเป็นดินไปตามธรรมชาติของมันได้โดยไม่ต้องสงสัย โรคชนิดนี้เกิดขึ้นภายในจิต มีอยู่ภายในจิตของสัตว์ทั้งหลาย จึงต้องทำการกีดการขวางลวงใจอยู่ตลอดเวลา หากความเป็นปกติสุขไม่ได้ การฝืนการอดทนต่อการชำระล้างสิ่งเหล่านี้ จึงต้องเป็นความลำบาก เพราะกิเลสพาให้ลำบากลำบากนทั้งหมด ไม่ใช่ธรรมพาให้ลำบาก

หากใจนั้นได้เป็นธรรมล้วน ๆ แล้ว เราจะได้เห็นอย่างชัดเจนว่า สิ่งทีกล่าวนมา เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นกิเลส เพราะจิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ แล้วไม่มีสิ่งเหล่านี้ปรากฏเลย ทั้ง ๆ ที่จิตดวงนี้แต่ก่อนก็อยู่ในท่ามกลางแห่งมรสุมของขวากของหนาม ดังทีกล่าวนมา แล้วเหล่านี้ทั้งนั้น ไม่มีคำว่าสะตวงสบาย ธรรมชาติอันนี้มีมากเพียงไรภายในจิต ยิ่งทำให้จิตนั้นยกตัวไม่ขึ้น จะก้าวเข้าสู่ความเพียรก็เหมือนจะล้มจะตาย ไม่ว่าจะเป็ความเพียรทำไต่ จะเดินจงกรม จะนั่งสมาธิ จะภาวนา จะระลึกอรรถระลึกธรรมเป็น พุทโธ อัมโม สังโฆ นี้เหมือนกับยกชุงทั้งท่อน หลังก็จะหัก เหวกก็จะขาด อวัยวะทุกส่วนจะหลุดลอยไปหมดเพราะความหนัก ก็ธรรมชาตินี้แลพาให้หนักไม่ใช่ธรรมชาติใด เราอย่าเข้าใจว่าธรรมพาให้หนัก ธรรมแท้ไม่มีอะไรหนัก เมื่อจิตก้าวผ่านพ้นสิ่งเหล่านี้เข้าไปสู่ธรรมดังทีกล่าวแล้วนั้น เราจะไม่ปรากฏเลยว่าสิ่งเหล่านี้มีอยู่ภายในจิต ความลำบาก ความยาก ความคิดอดทนระอาใจอะไรไม่มีเหลือเลย จึงทราบได้ชัดว่าสิ่งเหล่านี้คือตัวภัยทั้งนั้น

เพราะฉะนั้นขอทุก ๆ ท่านพึงจำไว้ให้ลึกอย่างฝังใจว่า การลำบากลำบากเหล่านี้ อยู่ในระหว่างแห่งการแหวกว่ายของตน ที่จะให้พ้นจากขวากจากหนาม จากพิษจากภัย ที่เรียกว่ามหายภัย มหันตทุกข์ที่เกิดขึ้นจากภัยนี้จะยากลำบากเพียงไร ก็ยากเพื่อการตะเกียกตะกายให้เล็ดลอดออกจากสิ่งเหล่านี้เท่านั้น เมื่อพ้นจากสิ่งเหล่านี้แล้วไม่มีอะไรเป็นเครื่องกีดเครื่องขวางถ่วงใจให้ได้รับความลำบากลำบากเลย เป็นธรรมชาติที่เว้งว่างไม่มีอะไรมาเกาะมาเกี่ยว ไม่มีอะไรมาบีบบังคับเหมือนตั้งแต่สิ่งเหล่านี้มีอยู่มากน้อยเลย มีอยู่มากกตมากถ่วงมาก ทำความทุกข์ความทรมานแก่จิตใจมาก มีขนาดไหน กตถ่วงขนาดตามกำลังของตน มีน้อยก็กตถ่วงน้อย ไม่มีเสียเลยเพราะการชำระสะสาง เพราะการฟาดฟันหันแหลกลงไปจนฉิบหายวายไปหมด ไม่มีอะไรเหลือค้างอยู่ภายในใจเลย จะไม่มีอะไรทีกล่าวนมาทั้งมวลนี้ติดแนบอยู่ในใจแม้ชนิดหนึ่ง จะเหลือแต่ความเว้งว่าง จะว่าอิสระก็อิสระเลยธรรมดา คือเลยสมมุติ จะว่าเว้งว่างก็เว้งว่างเลยสมมุติเลยเสียทุกสิ่งทุกอย่าง จึงสามารถมองเห็นสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นภัยได้อย่างถึงใจ ว่าเป็นโทษ เป็นมหันตทุกข์มหันตโทษได้อย่างถึงใจ

ดังพระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรมสั่งสอนสัตว์โลก ทรงสั่งสอนด้วยความถึงพระทัยจริง ๆ เพราะพระองค์ทรงประสบพบเห็นมาเสียมากต่อมากแล้ว ทั้งโทษทั้งมหันตโทษมหันตทุกข์แต่ละภพละชาติ ที่ธรรมชาติอันนี้สร้างขึ้นมาให้ได้รับความทุกข์ทรมาน พระองค์ทรงทราบอย่างประจักษ์พระทัย เมื่อได้ตรัสรู้แล้วจึงสามารถส่องมองทะลุไปหมดทั้งสาเหตุให้เกิดโทษ ทั้งตัวโทษตัวภัยทั้งหลายที่เกิดขึ้นจากโรคประเภทเรื้อรัง โรคประเภทฝังใจ โรคประเภทเหยียบย่ำทำลายจิตใจของสัตว์นี้ พระองค์ทรงทราบ

ได้ประจักษ์ จึงทรงแนะนำสั่งสอนสัตว์โลกด้วยความถึงพระทัย เต็มไปด้วยพระเมตตา ล้วน ๆ

คำว่าสวากขาตธรรมจึงเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะออกมาจากความรู้จริงเห็นจริง ทั้งฝ่ายโทษ ไม่ว่าโทษประเภทใดจนถึงขั้นมหันตโทษมหันตทุกข์ ก็ทรงทราบโดยตลอดทั่วถึง คำว่าสุขก็จนถึงกระทั่งบรมสุข ก็ทรงประจักษ์พระทัยอย่างตลอดทั่วถึงเช่นเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นการแนะนำสั่งสอนทุกบททุกบาท ที่ออกจากพระโอษฐ์ของพระพุทธเจ้า จึงเต็มไปด้วยความบริสุทธิ์หมดจด เต็มไปด้วยความถูกต้องแม่นยำ เต็มไปด้วยพระเมตตาสงสารล้วน ๆ แก่สัตว์โลก ถึงใจสัตว์โลกผู้ต้องการอรรถการธรรม ผู้กำลังตะเกียกตะกายตนให้พ้นจากภัยอย่างไม่มีอะไรที่จะเทียบได้

ด้วยเหตุนี้พวกอุกมภูติญญ วิปจิตัญญ ซึ่งเป็นผู้เห็นภัยอยู่แล้วเต็มหัวใจ แต่ไม่มีทางออกเพราะไม่มีอุบาย ไม่มีผู้มาแนะนำสั่งสอน เพียงได้รับพระโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น ยกขึ้นเพียงย่อ ๆ ท่านเหล่านี้ก็คว่ำทันทีเลย ยึดเกาะติด สลัดตนออกจากทุกข์โดยสิ้นเชิงในเวลาไม่เนิ่นนานเลย เพราะกำลังของใจที่เคยเห็นโทษมามาก ต่อมากแล้ว และเห็นคุณค่าแห่งความหลุดพ้นอย่างประจักษ์ใจ จึงมีกำลังรวมกันเข้าเป็นความสลัดปัดทิ้งอย่างถึงใจ แล้วพ้นไปได้ถึงบรมสุข นี่พวกอุกมภูติญญ วิปจิตัญญ ท่านเป็นอย่างนี้จริง ๆ แล้วก็ตอบรับกันกับพระทัยของพระพุทธเจ้าที่ทรงเมตตาต่อสัตว์โลก ไม่มีอะไรที่จะเปรียบเทียบได้แล้ว

คำว่าสวากขาตธรรมจึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ทำให้ซึ่งถึงใจเข้ามาอย่างน้อยเพียงไร ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนไว้ทุกบททุกบาท จะซึ่ง ๆ ทุกบททุกบาทไปเลย จนกระทั่งใจให้ถึงแดนแห่งความบริสุทธิ์วิมุตติพระนิพพานทั้งเป็นสด ๆ ร้อน ๆ นี้ ด้วยแล้ว ธรรมะของพระพุทธเจ้าบทใดบาทใดจะมีคุณค่ามหาศาล มีคุณค่าอย่างถึงใจ ๆ กราบไหว้อย่างสนิท ไม่มีจิตขณะใดที่จะมาลบล้าง ที่จะมาแข่งมากระด้างกระเดื่องต่อศาสนาธรรมของพระพุทธเจ้าเลย เพราะธรรมชาติที่รู้ที่เห็นกับศาสนาธรรมที่แสดงบอกทั้งเหตุทั้งผลนั้น กลมกลืนกันกับใจของผู้ผู้เห็นนั้นอย่างแยกไม่ออก เพราะเป็นความจริงอย่างเดียวกัน นี่ละสาวกทั้งหลายที่เชื่อพระพุทธเจ้าท่านเชื่ออย่างนั้น ยอมรับพระพุทธเจ้าว่าเป็นบรมครู ยอมรับอย่างถึงใจด้วยความจริงเต็มส่วนภายในใจของท่าน

เราอยากให้หมู่เพื่อนที่มาศึกษาอบรมนี้ได้รู้ได้เห็นธรรมของจริง ซึ่งประกาศกังวานอยู่ในวงล้อมของกิเลสทั้งหลาย คือภายในใจของเราเอง เวลานี้กิเลสประเภทต่าง ๆ มันปิดกั้นศาสนาธรรมที่ประกาศกังวานความจริงอยู่ในใจนั้น ไม่ให้มีกระแสเสียงออกมาได้ พอจะรู้ยับ ๆ แสบ ๆ ว่ากิเลสเป็นภัย นอกจากเสียงของกิเลสกังวานท่วมท้นเสียงอรรถเสียงธรรมนั้นไปเสีย ว่าน่ารักใคร่ น่าชอบใจ น่าเกลียดน่าโกรธ

หรือเกลียดหรือโกรธ ว่ารัก หรือรักหรือชังหรือโลภหรือหลง มีแต่เสียงของกิเลสเต็มหัวใจของสัตว์โลกอยู่ตลอดเวลา ไม่มีเสียงอรรถเสียงธรรมที่จะเป็นคู่แข่งแย้งกันบ้างเพียงเล็กน้อย เพราะฉะนั้นสัตว์โลกจึงต้องจมอยู่ในวัฏสงสารหาประมาณไม่ได้ เพราะไม่มีกระแสเสียงธรรมเข้ายื้อแย่งแข่งดีกันกับเสียงของกิเลส

เราเกิดในท่ามกลางแห่งพระพุทธศาสนาและได้ยินได้ฟังแล้ว เสียงธรรมก็แทรกเข้าไปบ้างแล้ว แม้จะเป็นเสียงธรรมด้วยความจดจำก็ตาม ก็จะเป็นไปเพื่อความจริงคือภาคปฏิบัติ ให้ฟังอย่างถึงใจฟังธรรมะ ปฏิบัติอย่างถึงใจ กิเลสทำลายเราทรมานเรานี้ทำลายอย่างถึงใจ สะท้านหวั่นไหว ไม่มีอะไรที่จะหวั่นไหวยิ่งกว่ากิเลสทำความสะท้านสะเทือน หรือทำความลำบากทรมานแก่เราจนถึงขั้นมหันตทุกข์ ภายในจิตใจเหมือนไฟทั้งกอง นี้โทษของกิเลสถึงใจขนาดนั้น

ทำไมเราเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ธรรมเป็นเครื่องที่จะรื้อถอนกิเลส ทำลายกิเลสให้สะเทือนสะท้านโลกธาตุหวั่นไหวได้ เช่นเดียวกันกับกิเลสทำสัตว์โลก ทำไมเราจะไม่สามารถนำธรรมที่เป็นเครื่องปราบกิเลสให้ราบคาบ สะเทือนสะท้านในโลกทั้งสามนี้ ให้หมดไปจากใจได้แล้ว เอาให้จริงนักปฏิบัติ นี่ถ้าหากว่าพูดถึงเรื่องกิเลสเป็นตัวสัตว์ตัวบุคคลเหมือนเรา ๆ ท่าน ๆ นี้ เราถือกิเลสนี้เป็นคู่เดือดคู่แค้นอย่างถึงเป็นถึงตาย ไม่มีขณะใดเลยที่จะรอกับกิเลสว่าไม่ต่อกรกันให้พินาศในขณะนั้น กิเลสไม่พินาศให้เราพินาศ พอเจอกันพิบจะโหดใส่กันผางทันทีเลย แม้รับประทานอยู่ก็ตาม หรือถ่ายอุจจารกิจปัสสาวกรรมอยู่ก็ตาม เมื่อมองเห็นกิเลสแล้วลืมไปหมดอันนี้ เพราะความเคียดแค้นอย่างรักต้องเอากันให้พังทันที

นี่เป็นข้อเทียบเคียง ทำไมจึงต้องเป็นอย่างนั้น ก็เพราะนั่นเป็นตัวมหากัณฑ์ ๆ ให้มหันตทุกข์แก่เรา ไม่ใช่ให้สารคุณอันใดเลยแก่เราพอที่จะได้ยกได้ยอดได้กราบไหว้สรรเสริญมัน มันเป็นข้าศึกต่อความสุขอย่างยิ่ง ไม่มีอะไรที่จะเป็นข้าศึกยิ่งกว่ากิเลสประเภทต่าง ๆ เป็นข้าศึกต่อธรรมเป็นข้าศึกต่อเรา เมื่อเจอกันเข้าทำไมจะไม่เป็นเช่นนั้น คนเราเมื่อเกิดความเคียดแค้นจนถึงใจแล้วไม่มีเว้น ฆ่าได้ฉิบหายวายปวง อันนี้ก็เช่นเดียวกัน เราผูกเป็นประโยชน์ผูกเป็นบุคคลิษฐานขึ้นมาระหว่างกิเลสกับธรรมเป็นเช่นนั้น ท่านจึงกล่าวไว้ว่า โกรธ ฆตวา สุขี เสติ นั้น ฆ่าความโกรธได้แล้วอยู่เป็นสุข ก็โทส ฆตวา สุขี เสติ. ราค ฆตวา สุขี เสติ เหมือนกันหมด ความโลภ ความโกรธ ความหลง ฆตวา สุขี เสติ เหมือนกันหมด ฆ่าความโลภ ความโกรธ ความหลง ความรัก ความชัง อันเป็นเรื่องของกิเลสได้แล้วเป็นความสุข แนะ

คำว่าฆ่า ฟังซิ ท่านแยกออกมาเป็นบุคคลิษฐานเหมือนกัน ฆ่า เพราะอันนี้เป็นตัวภัยอย่างยิ่งในหัวใจของสัตว์โลก เฉพาะอย่างยิ่งในหัวใจของเรา แต่เพลงกล่อม

มันนั้นสำคัญมาก จึงได้แนะแล้วแนะเล่าอธิบายวิธีที่มันสอดแทรกขึ้นมา แม้เราจะพยายามบำเพ็ญธรรมปฏิบัติพื้นสติปัญญาขึ้นมาได้มากน้อยเพียงไร ก็ไม่พ้นที่มันจะเอาสติปัญญาของเราไปต็มไปแกงมาสู่เรารับประทานเสียอีก สูเรากินเสียอีก เลยไม่รู้ว่าเป็นปัญญาของตัวเอง ถูกกิเลสต็มมาให้กิน เช่นเดียวกับเขาขโมยไก่ในเล้าไก่เจ้าของนั้นแหละ บอกเขาไปขโมย หาชโมยไก่มาให้กิน เขาโดดลงไปขโมยเอาไก่ในเล้าไก่เจ้าของมาต็มให้เจ้าของกิน เจ้าของยังไม่รู้ว่ากินต็มไก่ของตัวเอง ยังคิดเพลินไปว่าเขาไปหาขโมยจากบ้านไหนมาให้รับประทาน ยังกินเพลินอยู่ที่เดียว

อันนี้ก็เหมือนกัน กิเลสมันเอาศรัทธา เอาวิริยะ เอาศีลธรรม ปัญญาธรรม อุทสาธรรม ชั้นดีธรรม ที่จะปราบมันไปเป็นอาหารต็มแกงมาให้เรากินเสียอีก เรายังไม่รู้ ว่ากิเลสมาคว้าเอาตับเอาปอดของเราไปต็มมาสู่เรากิน เรายังกินเพลินเอร็ดอ่อยในเนื้อในหนังในตับในปอดของตนอย่างเพลิน โดยไม่รู้เลยว่ากิเลสเอาของเจ้าของนั้นแหละไปต็มให้เรากิน เรายังอ่อยเพลินอยู่ได้

นี่ขนาดนั้นนะกิเลส แหลมคมใหม่ ฟังชันท่านทั้งหลาย ละเอียดใหม่ และคำที่กล่าวเดี๋ยวนี้อธิบายให้ฟังให้ถึงใจทุก ๆ ท่านนะ ผมตายไปแล้วจะกังวลขึ้นภายในใจ เมื่อท่านทั้งหลายได้อุตสาหะปฏิบัติตามคำที่ผมแนะนำบอกอยู่เวลานี้ พร้อมกับปฏิบัติให้ถึงใจแล้ว ท่านทั้งหลายจะได้ปรากฏธรรมบทนี้ประโยชน์นี้ผลขึ้นมา เพราะเป็นความจริงสด ๆ ร้อน ๆ ขึ้นที่ใจของเรา เพราะเห็นโทษของกิเลสเห็นขนาดนั้น เห็นความแหลมคมของกิเลสเห็นขนาดนั้น ด้วยสติปัญญาของเราซึ่งเหนือกิเลสประเภทนั้น ๆ ถ้ายังไม่เหนือยังไม่เห็น เมื่อเหนือแล้วต้องเห็นต้องรู้ ต้องฆ่ากันให้แหลกพินาศสันตระโวไม่มีอะไรเหลือ

นี่ละสติปัญญาของพระพุทธเจ้าที่นำโทษของกิเลส เอาโทษของกิเลสมาแผ่กระจายให้โลกทั้งหลายได้เห็น ผลของกิเลสที่มันสร้างขึ้นมาก็คือภพคือชาติ เกิดแก่เจ็บตาย ได้รับความทุกข์ความลำบาก นี่เป็นผลของมันอย่างหยาบ ๆ เห็นได้อย่างชัดเจนสาเหตุตัวที่มันเป็นผู้สร้างนั้น พระองค์ก็นำออกมาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนด้วยกัน นี่เพราะพระสติปัญญาของพระองค์สามารถแก้กล้าเต็มที่แล้ว กิเลสประเภทใด ๆ จะมีความเฉลียวฉลาดแหลมคมเพียงไรก็ตาม พระสติปัญญาของพระองค์ยังแหลมคมยิ่งกว่านั้น สามารถฟาดฟันหักแหลกกิเลสให้แหลกแตกกระจายไปหมด จึงได้นำธรรมะมาประกาศสอนโลกจนกระทั่งถึงพวกเราทั้งหลายเวลานี้ นับว่าเรามีอำนาจมีวิสาขบูชาญาณวิเศษ ได้เกิดมาในท่ามกลางแห่งศาสนา ได้ยินวิเวทของอรรถของธรรม และยังมีตำรับตำราเป็นครูเป็นอาจารย์ ตลอดครูบาอาจารย์ทั้งหลายแนะนำสั่งสอนเราด้วยเฉพาะอย่างยิ่งก็สอนอยู่เวลานี้

ผมพูดตรง ๆ ผมไม่ได้สงสัยในคำสอนทั้งหลายที่สอนท่านทั้งหลายนี้ ว่าได้หยิบ
 ได้ยืมมาจากที่ไหน เอาออกมาตามหลักความจริงที่มีอยู่กับทุกคนนั้นแหละมาสอนกัน
 อยู่เวลานี้ ไม่ได้ต้นไม้ได้เดา สอนตามความสัตย์ความจริงที่เป็นมาอย่างไร ก็เลสเป็น
 อย่างไร มันเป็นดังที่ว่านี่จริง ๆ สติปัญญาฟุ้งขึ้นมาขุดค้นขึ้นมาให้เห็นอย่างที่ว่านี่เช่น
 เดียวกัน ก็เลสจะแหลมคมขนาดไหนต้องฟังจนได้นั้นแหละไม่มีอะไรเหลือ ธรรมเท่า
 นั้นที่เหนือโลก ท่านจึงเรียกว่า โลกุตระธรรม แปลว่า ธรรมเหนือโลก ธรรมไม่เหนือโลก
 จะกราบธรรมได้สนิทหรือ ถ้าธรรมเหมือนโลก โลกเหมือนธรรม ไม่จำเป็นต้องกราบ
 ธรรม

ถ้าพูดถึงฝ่ายเหตุแก่สิ่งที่ผูกพันอยู่ในใจก็เหนือโลกเหนือกิเลส ที่เรียกว่า
 เป็นสมมุติอันหนึ่ง จนกระทั่งหลุดพ้นไปด้วยสติปัญญาที่แหลมคมเกรียงไกรที่สุด ก็เลส
 ไม่อาจเอื้อมได้เลย ยอมหมอบราบ นั้นเรียกว่าธรรมเหนือโลก ที่นี้วิมุตติธรรมคือความ
 บริสุทธิ์ล้วน ๆ ที่ปรากฏขึ้นเพราะอำนาจของสติปัญญาที่ทันสมัยก็เหนือโลก นั้นมีแต่
 สิ่งเหนือโลก อยู่อย่างสบายหายกังวลทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ต้องไปกำหนดถึงภพถึงชาติที่
 เคยเกิดแก่เจ็บตายมาเท่าไร ความรัก ความชัง ความเกลียด ความโกรธ ซึ่งเป็นตัว
 เสนียดจัญไรเขย่าหัวใจ เขี่ยบย่ำหัวใจตลอดเวลา ฟังทลายลงไปหมด เหลือแต่ความ
 อิสระโดยหลักธรรมชาติของจิตเท่านั้น นั่นละที่นี้อยู่ในท่ามกลางของสมมุติก็ไม่ใช่
 สมมุติ รู้แบบสมมุติก็ไม่ใช่สมมุติ สุขอยู่ในท่ามกลางแห่งสมมุติก็ไม่ใช่สุขในสมมุติ เป็น
 บรมสุข

นี่ละคุณค่าแห่งการปฏิบัติ ธรรมของพระพุทธเจ้าที่สอนไว้ทุกบททุกบาท สอน
 เข้าในจุดนี้ทั้งนั้น สอนเพื่อใคร สอนเพื่อเราทั้งหลายซึ่งเป็นมหันตทุกข์มหันตโทษ ถูก
 จองจำจากกิเลสทั้งหลายประเภทต่าง ๆ เต็มหัวใจ เรายังไม่ตื่นตัวอยู่หรือ จะตื่นเมื่อไร
 ตายแล้วหมดคุณค่าหมดราคา ไม่ใช่ทางต่อสู้เวลาตาย การตายไม่ใช่การต่อสู้ การต่อสู้
 ก็คือความพากเพียร มีเท่าไรทุ่มลงไปอย่าเสียตาย อย่าสงสัยในเรื่องภพเรื่องชาติเรื่อง
 โลกสมมุตินิยม ตื่นตามาเข้าตาก็เห็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ลิ้นลิ้มรสมาตั้งแต่วันเกิด
 เฉพาะปัจจุบันชาตินี้มีอะไรเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดพอที่จะให้ติดอกติดใจ พอจะให้
 เป็นของอัศจรรย์ ที่จะให้ติดให้เพลินจนไม่มีวันลืมหุลืมตา

ธรรมะท่านประกาศสอนไว้อยู่ตลอดเวลา ทำไมจึงไม่ถึงใจเรา โก นุ หาโส
 กิमानุโท? นิจจํ ปชฺชลิเต สติ, อนุทธาเรน โอนทฐา, ปทีปี น คเวสธ. ก็โลก
 สันนิวาสนี้เต็มไปด้วยพินด้วยไฟที่กิเลสก่อขึ้นมาเผาสัตว์โลก ให้รุ่มร้อนอยู่ทุกภพทุก
 ชาติ ทุกแห่งทุกหนตำบลหมู่บ้าน ไม่ว่าในน้ำบนบก สัตว์มีที่ไหนกองทุกข์มีที่นั่น แล้ว

ทำไมมาผลิตเพลินมาหัวเราะกันอยู่ ทำไมจึงไม่เสาะแสวงหาที่พึ่ง นี้เมื่อแปลออกจาก
ธรรมบทนี้ ท่านปลุกสัตว์ทั้งหลาย เพลินกันหาอะไร

ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มาตั้งแต่ดั้งเดิม แม้ในตัวของเรา
ก็คือก้อนธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟ ตื่นมันอะไร ดินก็รู้ว่าดิน เหยียบย่างไปก็มีแต่ดิน เท่าที่
เหยียบลงไปก็เป็นดิน แน่ะ นั่งอยู่เวลานี้ก็เป็นดินเป็นน้ำ มันก็เหมือนซี่โคลนที่ผสมด้วย
น้ำและ ๆ นั้นแหละ ในตัวของเราเต็มไปด้วยธาตุน้ำ ส่วนแข็ง ๆ ก็พวกเนื้อ หนัง เอ็น
กระดูก เหล่านี้ก็เป็นธาตุดิน น้ำที่ซึมซาบอยู่ในสกลกายนี้ก็เป็นธาตุน้ำ มันก็เหมือนกับ
เราเอาซี่โคลนเหลว ๆ ขึ้นมาปั้นเป็นสัตว์เป็นบุคคล ก็มาตื่นซี่โคลนเหลว ๆ นั้นว่าเป็น
สัตว์เป็นคนไม่ละอายตัวบ้างเธอ คิดอย่างนั้นชินนักปฏิบัติ ซี่โคลนเหลว ๆ แท้ ๆ

ร่างกายของเราผสมด้วยธาตุน้ำ ลมก็ผ่านไปผ่านมา ลมตามท้องฟ้ามีไหม
ทำไมจึงมาตื่นลมในร่างกายเราเพียงเท่านี้โง่โง่โง่มนุษย์เรา ลมรู้แล้วว่าเป็นลม ไฟรู้แล้ว
ว่าเป็นไฟ ดินรู้แล้วว่าเป็นดิน น้ำรู้แล้วว่าเป็นน้ำ ให้กิเลสหลอกทำไม ของจริงมีอยู่
ทำไมไม่ยึด มันว่าเป็นสัตว์เป็นบุคคล เป็นหญิงเป็นชาย เป็นสิ่งที่น่ารักใคร่ชอบใจ แน่ะ
ฟังซิ มันเอาความจริงมาจากไหนมาหลอก ทำไมจึงเชื่อ หยั่งปัญญาลงไปทำลายสิ่ง
จอมปลอมทั้งหลายซึ่งมันไม่มี มันเสกสรรปั้นยอขึ้นมาให้ได้ สติปัญญาที่อยู่ชะลงไปล้าง
ลงไป จะได้เห็นความจริงภายในตัวของเราซึ่งเป็นก้อนธาตุแต่ละก้อน ๆ เท่านั้น มีใจ
เป็นผู้รู้เป็นผู้รับผิดชอบภายในร่างกาย ช่างไปตามสรรพางค์ร่างกาย มีอยู่เท่านั้น เอ้า
ชำระจิตลงไปถ้าอยากจะทำตามคำที่กล่าวนี้

จิตเมื่อยังไม่รู้ตัวยอมยึดไปหมด อวัยวะทุกส่วนเป็นเราเป็นของเรา แม้ที่สุดจิต
กับกายนี้เป็นอันเดียวกัน เป็นความแน่วแน่นภายในจิตที่กิเลสบีบบังคับ ที่นี้เวลาสติ
ปัญญากระจายออกไป ๆ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ตามวิธีการของนักบวชเรา ในชั้น
เริ่มแรกไม่กว้างขวางมากมายอะไรนัก เช่น เกสา โลมา นขา ทันทา ตโจ นั้นแหละบอก
เปิดออก ท่านหมายความว่ายังงั้น เปิดออกดูซิ ผมเป็นยังงี้ ตัวเส้นผมจริง ๆ มันวิเศษ
วิโสอะไร สถานที่อยู่ที่เกิดของมันเป็นยังงี้ เกิดมาจากสถานที่วิเศษวิโสอะไร เกิดมา
จากสถานที่สกปรกโสมนม ซึ่งเกิดมาจากธาตุอันเดียวกันธาตุดิน บนศีรษะก็ธาตุดิน ผม
ออกมาก็ธาตุดิน มันเกิดเป็นธาตุอันเดียวกัน ออกมาจากกันเท่านั้นตื่นมันอะไรอีก นั้น
ชนก็เหมือนกัน

เล็บก็งอกอยู่ตามปลายมือปลายเท้า ก็รู้กันอยู่แล้วว่าเล็บ มันสวยมันงามที่ตรง
ไหนเพียงเล็บ ทำไมจึงไปเสกสรรปั้นยอ ตื่นลมตื่นแล้งหาเหตุหาผลหาหลักหาเกณฑ์ไม่
ได้ เราเป็นผู้มีธรรมในใจ จับเข้าไปจ่อเข้าไปให้ถึงความจริงซิ เล็บก็สักแต่ว่าเล็บ ฟันฟัง
ซิ กระดูกอยู่ในปากของเรา มันก็เต็มไปทั่วสรรพางค์ร่างกายมีแต่กระดูกทั้งนั้น เรา

เปิดออกดูก็รู้ ฟัน ๆ กระจุกให้ชื่อว่าฟัน เป็นอะไร ก็เป็นธาตุดิน หนึ่งหุ้มห่ออยู่นี้ เอ้า เปิดออกถลอกออกให้เห็นซิเป็นยังไง ภายในเป็นสิ่งวิเศษวิโสมีคุณค่าสาระอะไรบ้างจึงได้ หลงเอนักหนา จึงได้ยึดเอนักหนา เป็นความทุกข์ความลำบากเพราะความฝันความจริง ไม่ได้เป็นไปตามความจริง เมื่อฝันเชื่อไปตามกิเลสสักเท่าไร ก็ยิ่งกอบโกยเอาทุกข์เผาเจ้าของตลอดเวลา นี่ละท่านสอนให้เปิดหาความจริง

พอถึงหนังเท่านั้นก็ ตจปรียนโต มีหนังหุ้มอยู่โดยรอบ แฉะแปลลอก มีหนังเท่านั้นเป็นเครื่องพรางตาสัตว์โลก เมื่อถลอกหนังออกแล้วหลงกันที่ไหน ไม่ได้นิยมกันแม้กระทั่งว่าหญิงว่าชายเลย มองดูแล้วน่ากลัวน่าขยะแขยงยิ่งกว่าซากอะไรเลย..ซากมนุษย์เรานี้ สัตว์ตายเขาไม่ได้กลัวผี มนุษย์ตายนี้กลัวกันทั้งโลกจะว่ายังไง แล้วถ้าเป็นของดิบของดีใครจะกลัว ก็กระหึ่มกันนะซิ รักชอบอยากได้นะซิ

นี่พอหนังออกแล้วเป็นยังไง ตัวหนังเองเป็นยังไง คลี่คลายออกดูซิ หนังจริง ๆ ไม่ต้องเกี่ยวกับเนื้อ เอ็น กระจุก ในร่างกายก็ตาม กระจุกออก เวลาถลอกออกมาแล้ว คลี่คลายออก เปิดออกดูเป็นยังไง ข้างในของหนังเป็นยังไง ข้างนอกมีผิวหนัง ๆ ฉาบทาเอาไว้หลอกบุรุษตาฟาง เมื่อเปิดออกมาแล้วมันก็เป็นยั้งนี้ นี่ละท่านเปิด-เปิดดูของปลอม มันว่าสวยว่างามนั้นนะของปลอม เปิดออกไปแล้วมันงามไหม สวยไหม แล้วดูเข้ามาในเนื้อในหนัง เอ็น กระจุก ตับ ไต ไข้ฟุง ทุกชิ้นทุกอันมันเป็นอันเดียวกันหมด ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นของปฏิกุศลโสโครกหมดทั้งร่างเรานี้ สำคัญอะไรว่ามันสวยมันงามว่าน่ารักใครชอบใจ สติปัญญาหยังลงไป ตลบตบทวนหลายครั้งหลายหนให้เป็นที่เข้าใจอย่าหนีจากหลักความจริง พิจารณาให้เห็นชัด

ปัญญาจะหยังลงไป ๆ เมื่อปัญญาเต็มที่แล้วเชื่อตัวเองได้อย่างเต็มที่ การปล่อยวางไม่ต้องบอก อุปาทาน ฟังชีว่าอุปาทานความยึดมั่น ยึดมั่นเพราะความหลงต่างหาก เมื่อความรู้ได้หยังเข้าถึงไหนความยึดมั่นถือมั่นจะถอนตัวออกทันที ๆ เพราะนั้นเป็นผลของความหลงต่างหาก เมื่อความรู้จริงเห็นจริงได้หยังทราบเข้าไปตรงไหน ความจอมปลอมมันต้องพังทลายลงไป ๆ อุปาทานความยึดมั่นถือมั่นที่หนักหนายิ่งกว่าภูเขา ทั้งลูก ก็พังทลายลงไปตาม ๆ กัน นั่น พิจารณาอย่างนั้น

เปิดดูซิกองทุกข์ ไม่ใช่กงความสุข มันกงทุกข์ ชั้นธแปลว่ากง แปลว่าหมวด นี่แปลว่ากง แล้วกงตั้งแต่พื้นเท้าขึ้นมาบนศีรษะ ก็คือกงทุกข์เต็มไปหมด ถ้ามีหาง ก็จะเป็นทุกข์อีก มีเขาเหมือนสัตว์ก็จะเป็นทุกข์ที่เขาอีก แต่นี่มนุษย์เรายังดีไม่มีหางไม่มีเขา จึงไม่ได้มีความทุกข์มาก มีเพียงเท่านั้นที่ทุกข์ขนาดดังที่เห็นอยู่แล้วนี้ เอ้า พิจารณา ลงไปนักปฏิบัติ

นี่ละค้นหาความจริง ต่อสู้กับความจอมปลอม ต่อสู้ด้วยสติต่อสู้ด้วยปัญญา พิจารณา อย่าคาดอย่าหมายว่าจะได้สิ้นสุดวิมุตติเมื่อไร ตรงไหนที่มันหนาแน่นด้วยความลุ่มความหลง ความรัก ความซึ้ง ความเกลียด ความโกรธ ความสงวน เอ้าพินลงไปตรงนั้นให้เห็นตามความจริง สิ่งเหล่านี้ก็จะพังทลายไปตาม ๆ กันจนหมด เมื่อเห็นชัดเจนภายในร่างกายแล้วรั้งไว้ไม่อยู่ เรื่องอุปาทานขาดสะบั้นเลย เห็นอย่างชัดเจนภายในใจว่า ใจนี้ได้ปล่อยวางแล้วซึ่งสกลกายนี้ แม้จะเป็นสกลกายของเจ้าของอันเท่านี้ก็ ตาม มันเป็นของเจ้าของเพราะความสำคัญความยึดมั่นถือมั่นต่างหาก พอความสำคัญมั่นหมายและความยึดมั่นถือมั่นได้พังทลายออกไป เพราะความจริงทำลายแล้วเท่านั้น แม้อยู่ด้วยกันก็ไม่สำคัญมั่นหมายว่าเป็นเรานี่เป็นของเรา ต่างอันต่างจริง อยู่ตามสภาพของตัวเอง ถอน นี่ส่วนหยาบ

เมื่อเข้าถึงส่วนหยาบนี้แล้วทำไมจะไม่เข้าถึงส่วนละเอียดได้ สติปัญญาอันเดียวกัน เหมือนอย่างไฟได้เชื้อ ไม่ว่าจะเชื้อหยาบเชื้อละเอียดไฟจะไหม้ได้หมด ต้นพะยุงต้นยางก็ไหม้ได้ เผาลงไปเป็นเถ้าเป็นถ่านได้ จะล่ำเล็กล่ำน้อย ชื้นเล็กชื้นน้อย เผาไปได้หมด..ไฟ จนกระทั่งเป็นเถ้าเป็นถ่านไปตาม ๆ กันหมดไม่มีอะไรเหลือ ไฟไม่ได้กลัวอะไรเลย

นี่สติปัญญาก็เหมือนกัน ไม่ได้กลัวว่าอันใดหยาบ อันใดหนัก มันจะปลอมขนาดไหนปัญญาไม่ได้กลัว เอาให้ถึงความจริง ๆ พังทะลุไปหมด ส่วนหยาบก็พังทะลุทั่วถึงไปหมดด้วยความจริงล้วน ๆ เอ้า ส่วนละเอียดมันจะหนีปัญญาไปได้หรือ เพราะเป็นเชื้อไฟอยู่แล้ว มันจะต้องไหม้ตามเข้าไป

เวทนา ความสุข ความทุกข์ ที่ถือว่าเป็นเราเป็นของเรา เป็นทุกข์เป็นสุขลำบากลำบากอะไรก็แล้วแต่ มันว่าอย่างถึงใจแต่ก่อน ปัญญาสอดแทรกลงไป ๆ หยั่งลงไป สูดทำยสัญญาที่สักแต่ว่าความจำ สังขารก็สักแต่ว่าความปรุงเท่านั้น แยะ ๆ ออกมาจากจิตเป็นกระแสของจิตแต่ไม่ใช่จิต นั่นมันก็รู้ได้ชัด หยั่งเข้าไป สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอาการแต่ละอย่าง ๆ เพียงเท่านั้น ไฟคือตปธรรม ได้แก่ สติ ปัญญา ลูกกลมเข้าไป ๆ ไหม้เข้าไปเผาเข้าไป หดเข้าไปย่นเข้าไปจนถึง อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ซึ่งเป็นตัวสำคัญและละเอียดอ่อนมาก ฉลาดแหลมคมมาก แต่ก็ไม่พ้นสติปัญญาที่ทันสมัยไปได้ จ่อเข้าไปพังเข้าไปจนกระทั่งถึง อวิชชาปจฺจยา เอ้า อวิชชาจะพังหรือใจจะพังก็ให้พัง พัดกันลงไป อวิชชาปจฺจยา อยู่ อยู่ตรงไหน อยู่ตรงรู ฟันลงไปตรงรู เผาลงไปตรงรู

เอาความรู้นี้ เวลาอวิชชาดับไปแล้วความรู้นี้จะดับไปตาม ๆ กันก็ เอ้า ๆ ดับนั้น จะไม่ให้มีอะไรเหลือ ถ้าสมมุติว่าอวิชชาดับไปใจนี้จะสิ้นสูญไปเลย เพราะถูกสติ

ปัญญาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เพื่อใจดวงนี้ ได้เป็นผู้ทำลายใจจนกลายเป็นใจที่ฉิบหายวายปวงไปกับอวิชชาทำให้รู้ชินกับปฏิบัติ แต่สุดท้ายไม่เป็นเช่นนั้น อันใดที่ปลอมอันนั้นทั้งหมด นั้น อวิชชาปรากฏา ปลอมอยู่ภายในใจ ไม่ใช่ตัวใจจริง ๆ เป็นกาฝากกัดจิตกัดใจอยู่ในนั้น เหมือนกับกาฝากที่ติดอยู่กับกิ่งไม้แล้วดูดซึมเอาไม้ทั้งหลายนั้นนะ เข้าไปเป็นอาหารของตน นี่ก็เหมือนกัน มันเกาะอยู่ที่จิตมันดูดเอาจิตเคี้ยวจิตนั้นแหละ กินอยู่ตลอดเวลา เมื่อฟังอวิชชาลงไปแล้วของปลอมฟัง ของจริงคือใจฟังได้อย่างไร นั่นละ พระพุทธเจ้าบริสุทธิ์ บริสุทธิ์อย่างนั้น

เมื่อถึงขั้นเต็มอย่างนี้แล้ว เอาที่นี้มองดูกิเลส จะสลดสังเวชน้ำตาร่วงทีเดียว โห กองทุกข์กองภัย ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นมาเฉพาะปัจจุบันชาตินี้เป็นยังไง ไม่ต้องพูดเรื่องอดีตที่ผ่านมาแล้ว เอาหลักปัจจุบันคือภพชาติอันนี้เป็นเครื่องยืนยันเลยว่า มันเคยเป็นมาก็ภพภพชาติแล้ว เพราะอวิชชาเป็นสายโยงใยให้พาเกิดพาแก่พาเจ็บพาตาย วิกาภคคือตัวที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น มันทำให้สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่เป็นของแน่นอน ไม่เป็นของสม่ำเสมอ ไม่เป็นสิ่งที่ตายใจได้เลย ตายใจได้อย่างเดียวไม่มีสองก็คือฆ่ากษัตริย์วัฏจักรอันเป็นเชื้อสำคัญนี้ให้พังฉิบหายวายปวงไปจากใจเสียเท่านั้นเป็นที่ไว้ใจ จะว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ก็ร้อย จะว่าพันเปอร์เซ็นต์ก็พัน ว่าเต็มดวงใจก็เต็ม ไม่มีอะไรจะสงสัย นั้น

การฆ่ากิเลสฆ่าอย่างนั้น ที่นี้เป็นยังไง เมื่อฆ่ากิเลสตัวลำบากลำบากในตัวทุกข์ตัวยาก ตัวท้อแท้เหลวไหลอ่อนแอ ตัวโลเลโลกเลกหมดไปแล้ว ที่นี้มันโลเลไหมจิตดวงนี้เอา จิตเป็นธรรม ธรรมเป็นจิตทั้งดวงแล้วโลเลไหม ท้อแท้อ่อนแอไหม เหลวไหลไหม มีพลัง ๆ เผลอ ๆ ไหม มีซี่เกี้ยวซี่คร้านไหม ไม่มีอะไรเหลือเลย มันก็ทราบได้ชัดชิวว่า สิ่งเหล่านี้คือตัวมหากภัย เมื่ออันนี้หมดไปแล้ว กิเลสหมดไปแล้ว สิ่งเหล่านี้มันจะไม่มีนี้

เพราะฉะนั้นจึงอย่าไปกังวล อย่าไปคิดเป็นอารมณ์ว่าเป็นความยากความลำบากอย่างนั้น เป็นอารมณ์อย่างนั้น ก็คือเป็นผู้รักเป็นผู้กอดรัดกิเลส กลัวกิเลสจะหลุดลอยไปนั่นเอง เป็นผู้เสียตายกิเลสยิ่งกว่าธรรม ถ้าเห็นความทุกข์ความลำบากในการประพฤติปฏิบัติธรรมว่าเป็นของยากของลำบากไม่ยอมทำ ก็คือความรักกิเลส ความรักวิญญูะ ความรักกองทุกข์ ตั้งแต่ทุกข์ยอดจนกระทั่งถึงมหันตทุกข์ไม่มีวันจิตจาง ไม่มีต้นสายปลายเหตุ คือไม่มีต้นไม่มีปลายนั่นเอง จะต้องเป็นผู้ได้แหวกว่ายในน้ำมหาสมุทรมหาสมมุติมหานิยมนี้ไปตลอดสาย ตั้งกับตั้งกัลป์หาประมาณไม่ได้นั่นเอง

ถ้าเป็นผู้เห็นคุณค่าของธรรมแล้ว ยากลำบากก็เป็นเรื่องของกิเลสพาให้ยาก เอาจนกระทั่งมันหายยาก กิเลสตายแล้วหายยากทันทีนั้นแหละ ความท้อแท้อ่อนแอเหลวไหลเป็นเรื่องของกิเลส เมื่อผ่านมันไปได้แล้วความท้อแท้อ่อนแอเหลวไหลจะไม่มีในหัว

ใจ ไม่ต้องพูดถึงเรื่องวิมุตติแหละ ตั้งแต่จิตก้าวออกไป ๆ เห็นคุณค่าของธรรมมากเพียงไร จะเห็นคุณค่าของวิมุตติมากเพียงนั้น ๆ โดยลำดับลำดับ

สุดท้ายความซึ้งเกี้ยวซึ้งคร้านความอ่อนแอท้อแท้เหลวไหล มันไม่มีแหละในปฏิบัติที่กำลังดำเนินอยู่นั้นแล มันจะมีแต่ความซึ้ง ๆ ความมุ่งมั่นที่จะทำให้หลุดให้พ้นไปถ่ายเดียว ความซึ้งเกี้ยวซึ้งคร้านหายหน้าไปหมดตั้งแต่กำลังดำเนินอยู่นี้แล เราอย่าไปพูดถึงขั้นวิมุตติหลุดพ้นซึ่งเสร็จธุระอะไรไปแล้วนั้นเลย ผ่านการรบการชิงชัยกันไปแล้วนั้น ในขณะที่รบพุ่งชิงชัยกันอยู่นี้ เมื่อธรรมมีอำนาจเหนือกิเลสแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นกิเลสทั้งหมด จะไม่เข้ามาแหยมได้เลย จะมีแต่ธรรมละพาดกันลงแหละ ๆ เพลินในอรรถในธรรม ที่นี้เพลินในธรรมกับเพลินในกิเลสต่างกันอย่างไรก็รู้ สุขในธรรมกับสุขที่เกิดขึ้นจากกิเลสเอาเหี่ยวมาเสียบปลายเบ็ด ต่างกันอย่างไรมันก็รู้ แน่ะ

นี่ละการปฏิบัติ ต้องเป็นยังงั้นนักปฏิบัติ ถ้าอยากจะหลุดพ้นจากมหันตทุกข์ที่ฝังอยู่ภายในใจอัดแน่นเชียว ไม่มีใจดวงใดที่จะเบาบางจากกิเลสแหละ ถ้าไม่แก้ไม่ชำระไม่ถอดไม่ถอนไม่พังทลายภาชนะของมันคืออวิชชาซึ่งแฝงอยู่ภายในใจ ให้ແหลกแตกกระจายไปเสียเท่านั้น ไม่มีทางที่จะได้พ้นจากทุกข์ เอาให้พ้นจากทุกข์ เอาทุกข์นั้นแหละบีบคั้นกิเลส กิเลสเป็นผู้สร้างทุกข์ขึ้นมา เอาทุกข์บีบคั้นหัวมันลงไป เมื่อกิเลสแตกกระจายลงไป ๆ แล้ว ความว่าทุกข์ว่ายากลำบากมันก็หมดไปเอง เพราะมันเกิดขึ้นจากกิเลสต่างหาก ไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรม ธรรมท่านสร้างความทุกข์ให้คนที่ไหนไม่มี ไม่ว่าจะธรรมชั้นใดไม่เคยสร้างความทุกข์ความทรมาน ความลำบากลำบาก ความมีอำนาจน้อยวาสนาน้อย ความท้อแท้เหลวไหลให้คนเลย นี่เป็นเรื่องของกิเลสทั้งมวลที่สร้างขึ้น มา บีบบังคับสัตว์ทั้งหลายไม่ให้ก้าวขาออกได้ ให้เราทราบอย่างถึงใจนักปฏิบัติ

วันนี้ก็ได้เปิดเผยให้ฟังอย่างเต็มที่แล้ว มันมีอยู่ด้วยกันทุกคนนั้นแหละ ผ่านมันไปแล้วถึงจะรู้ ถ้ายังไม่ผ่านไม่รู้ นี่ยังตีได้ทราบเหตุทราบผลมันไว้ก่อน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ผ่านมันก็ยังรู้ด้วยการแนะนำสั่งสอน ขอให้พากันเอาจริงเอาจัง ความยุติธรรมอย่างแท้จริงนั้นคือความหลุดพ้นเสียอย่างเดียวนั้น เป็นยุติธรรมร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นยุติธรรมเต็มดวง ถ้าลงกิเลสได้แฝงอยู่แล้วหาความยุติธรรมไม่ได้มนุษย์เรา นี่เราพูดถึงธรรมชั้นสุดยอดเป็นเช่นนั้น กิเลสแฝงที่ตรงไหนไม่มีแหละความยุติธรรม มันจะต้องเอนไปทางเรื่องกิเลสเรื่องเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ตัวก็เห็นแก่กิเลสไม่ใช่เห็นแก่ธรรม ความเห็นแก่ธรรมต้องสม่ำเสมอ เป็นไปตามเหตุตามผล

เป็นยังงั้นการปฏิบัติ ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติมาจนกระทั่งปานนี้ ทำไมจะไม่มีวีแวว ถ้ามีทำต่อสู้อันบ้าง เฉพาะอย่างยิ่งสติกับปัญญาเป็นสำคัญมากอย่าลืม อันนี้พูดเสมอเป็นธรรมชั้นเอกที่เดียว เรื่องวิริยะ เรื่องขันตินั้นหนุนเข้าไป สติปัญญา เราอย่าหวังเอา

มรรคผลนิพพาน หวังความวิเศษวิโสจากอะไร นอกจากสติปัญญาที่จะให้เข้มข้นหนักแน่นเข้าไป คาดตรงไหนก็กิเลสหลุดตรงนั้นแหละ มันแทรกอยู่ตลอดเวลาเนะ ความพากเพียร แม้แต่ขณะจิตมันก็แทรก ๆ อยู่ตลอด ขณะจิตที่จะใช้เป็นสติใช้เป็นปัญญา คือขณะของกิเลสมันก็แทรกไปตาม ๆ เพราะมันแหลมคมมาก ได้พูดแล้วพูดเล่า เอาให้ทันมันซิ ย้อนหน้าย้อนหลังตลบตบทวนมันก็ทันเอง ทันทลมายาของกิเลส เมื่อทันตรงไหนมันก็หมอบราบ ราบไป ๆ จนกระทั่งเอาหมอบราบไม่มีอะไรเหลือ แล้วอะไรจะมาหลอก อยู่ที่ไหนก็อยู่ที่นี้

การปฏิบัติให้ดูหัวใจตัวเอง อย่าดูที่ไหนมาก อย่าเห็นอะไรดีอะไรเด่นอะไรชั่ว ยิ่งกว่าใจที่แสดงความเด่นความชั่วอยู่กว่าการจะแสดงความดี ให้ดูตรงนี้ ใครชั่วก็ตาม ผู้เราชั่วไม่ได้ ผู้จิตดวงคิดออกไปชั่วไม่ได้ ดูตรงนี้ นี่ละนักปฏิบัติต้องดูตัวของเราเองให้มากยิ่งขึ้นกว่าสิ่งใด ถ้าต่างคนต่างดูอย่างนี้แล้วอยู่ด้วยกันก็สงบด้วย กิเลสก็พลอยหลุดลอยออกไปเรื่อย ๆ ด้วย ก็ยิ่งจะเห็นที่ละเอียดยิ่งกว่านี้เข้าไปโดยลำดับภายในจิตใจ ที่แสดงตัวออกมาให้รู้ด้วยสติด้วยปัญญาอยู่โดยสม่ำเสมอ แก่กันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งไม่มีอะไรจะแก้แล้ว อยู่ไหนก็อยู่เถอะ สบาย

เวลาละการแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร พูดไป ๆ รู้สึกเหนื่อย